

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

381.631

Hely

Idő

"1925"

Személy

Helyszám

Szerző: Pajor Rudolf

Cím: *Hépek a közéletmezés dzsungeléből*

Forrás: Népszava

Br

1925. 2. 27.

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Székesfehérvári házinyomda 1923

Képek a közéletmezés dzsungeléből.

Séta a vágóhídon. — Az állatok kivégzése. — A huskereskedelem és husvásár. — Az exportvágás. — A nyersbőrkereskedelem panasza. — A bőrkartel és a szegény ember cipője...

A nyomorúságot fátyomos örökség gyanánt cipeli váhán a megkínzott munkásosztály, de valahogy úgy érezzük, ez a golgotás teher talán sohasem volt olyan nehéz, mint éppen napjainkban. A nyersbőrkereskedelem és a közéletmezés arányokat ölt, de ezenközben isteneknek való mulatság látni: miként játszanak az illetékes körök szembekötősdit a pusztító drágasággal. E játékot, helyesebben: e komédiát látva, ki hiszi ma már, hogy az illetékes tényezők — e szembekötősdit közben — komolyan le akarják tiporni a Pusztító Gonoszt: a drágaságot?... Hiszen csak egyetlen pillantást kell vetnünk a *husiparra* és rögtön a legszedültebb perspektíva tárul szemünk elé. És amiként igaz, hogy a tenger egy csöppjében föl-lehetjük az egész tengert, úgy az sem szenved kétséget, hogy a husmizériában visszatükröződik a közéletmezés egész félelmetes dzsungelje.

A vágóhídon...

Kutató vizsgálódásunk a marhavágóhid felé sodor bennünket. Ez a hely tulajdonképpen a közéletmezés pulzusa, amelynek rendellenes működése szeizmográfyszerű pontossággal mutatja a közéletmezés beteg voltát. És bizony, a vágóhid ma nem működik úgy, mint azelőtt. A békebeli viszonyokhoz képest majdnem halódó állapotban találjuk ezt az európai koncepcióval fölépített és berendezett intézményt. Valami bántó csöndesség nehezedik az egész területre. Pedig *péntek* van. A vágások napja. És alig hajtának föl 300 marhát vágásra. A múlt év májusában még 1000 marhát vágtak ilyen pénteki napon. A fogyasztás tehát 70%-kal csökkent azóta. És ez a csökkenés egyre tart. Hetenként két vágási nap van. Kedden is vágunk. De még kevesebbet, mint pénteken. Érdekes és jellemző, hogy a kevésszámú marha husának 75%-át a katonaság, a kórházban ápolt betegek és általában közintézmények fogyasztják. Csak 25%-a kerül

az ugynevezett *nagyközönség asztalára*. A hus mai árát a fogyasztótömeg nem képesek megfizetni, noha Csonkamagyarország állatállományja ma már a békebelinek a duplójára emelkedett. Rengeteg a fiatal borjúk száma, mert hiszen megkezdődött már az ellések évszaka, de azért a *borjúhus ára egy fillérrel sem csökken*. És mindezekért egyik érdekltség a másikat okolja. Senki sem vállalja a drágításért a felelősséget, de *mindenki panaszkodik a súlyos adókra*...

Állatkivégzés: taglóval, késsel.

A vágóhid területén az ugynevezett *vágójülkékhez* érünk. Lázás munka folyik itt, mert az az állatvágásra, a „huskészítésre“ aránylag rövid idő, néhány óra áll rendelkezésre. A husipari munkások — *valamennyien nagyszerűen szervezett, öntudatos munkások* — bámulatos teljesítményt produkálnak e helyen. Két hosszú sorban vagy 20 ilyen „fülke“ sorakozik egymás mellett. Ezekben végzik a marhavágásokat, a bőrlefejtést, a belezést, a fölaprítást. Egy-egy fülke körülbelül 15 méter hosszú és 10 méter széles, két egymással szemben lévő toloajtóval ellátva. Vágások idején ezeket a toloajtókat összehúzzák, nehogy az állatok kiszökhessenek.

Kezdődik a vágás. Az egyik fülkébe öt marhát hajtának be. Három közülük hatalmas szarvu, magyar ökör, kettő pedig rövid szarvu, ugynevezett svájci tehén. Ez utóbbiakat „kóser“, illetve rituális vágással, késsel végzik ki, a többieket fokosalaku vastaglóval. A rituális vágású kivégzés meglehetősen bántó állatkínzással jár. Mert ezeket szarvuknál fogva, kötélen fölhúzzák a magasba, azután visszafordítják, kicsavarják a nyakukat, hogy az szinte vízszintesen meredjen a mennyezet felé és csak azután lép oda a sakter, hogy félméteres, beretváes kesével elvágja az állat nyakát. Így

az állat percekig kinlódik.

A rendes vágás, a taglózás sokkal gyorsabb. Meg sem kötözik a jószágot. Két markos legény megfogja egy-egy szarvát, kísé a szügyéhez szorítják a fejét, az „első segéd“ pedig nagyszerű precizitással a szarvai közé csap egyet a hegyes taglóval. Egy pillanat az egész. Az állat rögtön zuhan és kinyújtja lábait. A földön kap még egy ütést, ami bezuzza a homlokcsontozatot, de ezt már alig érzi, mert nem reagál. A legények 2-3 perc leforgása alatt 4-5 marhát „döntenek“. Utánuk egy másik segéd sorba megy a döntött állatokhoz és egy vékony pálcikát tol be a koponyalékebe, amellyel szétroncsolja az agyvelőt. Azután ismét az „első segéd“ járja végig az állatokat és mind-egyiknek elvágja a nyakát, hogy a vér elfolyhasson a marhából. De mindez pillanatok műve. Az állattal azonban egyetlen ütessel végeznek. Azután jön az állatorvos és végigvizsgálja az állatokat. Ha hibát talál az állat belsejében, óvást emel és a jószágot elkobozzák.

A borju- és bárányvágás persze sokkal egyszerűbb. A bárányokat egy-egy segéd maga elhuzza és elnyisszantja a nyakát. A borjukat hátulso lábuknál összekötözve, fejlel lefelé egy más mellé aggatják fogasokra és sorba elvágják a nyakukat. Az állatok azonban ösztönszerűen megérzik veszélyüket. Keservesen begetnek, bögnék. Az egyik fülkében pedig megtörtént, hogy akkor hajtottak be öt darab marhát, amikor még másik öt a földön feküdt kivégezve. Ezek borzasztóan megrémültek, egymáshoz bujtak, szüköltek, végül az egyiknek sikerült a félig nyitva felejtett toloajtót hatalmas szarvával félretolni és pillanat alatt az öt hatalmas állat kiszökött a fülkéből. Markos legények utánuk vetették magukat és visszacipelték őket. Most már két perc alatt ledöntötték mind az ötöt.

Az exportvágás.

Átme gyünk a vágóhid legmodernebbül felszerelt üzemébe: az export-„fülkébe”. Ez a „fülke” egy hatalmas csarnok, a magasban sűrűn behálózva vassinekekkel, amelyeken erővasscsigákkal összekötött kerekék szaladnak mindenfelé. Ebben a teremben vágják le a exportállatokat, a hizott marhák leggyönyörű példányait. Itt csak taglóval dolgoznak és döntött marha azonnal csigára kerül és így nyúzzák le a bőrét, szedik ki a belsőségeit, hogy végül kettéhasítva, két hatalmas darabban a csigamenet útján a hűtőházba kerüljenek — exportálásig. A nyers husra nézve tudniillik nincs kiviteli tilalom. De hallunk siránkozásokat. Megtudjuk, hogy a húsexportőrök a legutóbbi időkben több ízben elvéreztek. Amikor ugyanis a magyar exportmarhával Bécsbe érkeztek, kisért, hogy nem tudnak konkurrálni a külföldi hus árával. A nagy költségek ellenére, vagy éppen emiatt — kénytelenek voltak a legprimább magyar húst veszteségre eladni, amivel milliárdokat vesztek. Ellenben a bécsi közönség olcsóbban jutott hozzá a legjobb minőségű hizott marhahúshoz, mint a budapesti közönség a silány áruhoz. De azért a magyar húserdekltség még ma sem kapott észbe.

A csarnokból kijövet, éppen egy hatalmas, kilenemázsás bikát döntött le egy csapással a pompás izomzatú mészároslegény, — a külföld számára...

A melléktermények osztályai.

Benézünk a pacalosokhoz. Itt tisztítják ki a belsőségeket, helyesebben itt mossák tisztára a pacalt és egyéb ilyen, szegény emberek számára forgalomba kerülő mellékterményeket. A terem hatalmas víztartályokkal van felszerelve, amelyekbe állandóan folyik a tiszta víz. A marhagyomorból kikerülő anyag nyitott csatornába kerül, amelyet állandóan tisztít a belespicelt víz. Ebben a teremben nők is dolgoznak. A munkájuk eléggé gusztustalan, de a bérük sem gusztusosabb. E terem mellett vannak a nyersbőr-fülkék és a faggyúgyűjtők. Külön-külön vállalkozók kezeiben. Egyik is, másik is egyszerű üzleti, persze — nem a fogyasztók számára.

Most előttünk hajt egy vaskocsi, amely a tömérdek vért szállítja négyszögletes, tepsiszerű bádogedényekben. Ez is egy vállalat kezében van, amely a vért főként külföldi festégyáraknak adja el, mert ebből készül a legfinomabb anilinfesték. A marhaepét viszont gyógyszerkészítésére használják föl.

Déli 12 órakor élénk harangcsilingelésre leszünk figyelmesek. Ez jelzi

a husvásár

kezdetét. A fülkesorok között hosszú, hatalmas csarnokban megkezdődik a levágott és föltranszportált marhák árusítása a nagyvágók részéről. A kismészárosok már jóval előbb ellepték a termet és gusztálgatták a husokat. De 12 óra előtt eladni nem szabad. Most aztán megkezdődnek az alkudozások. Minden nagyvágó ott áll a maga árúja mellett, amely vasfogásokon lóg. Persze: folyik a vevőfogás, a kapacitáció, a „szédítés”... Mert nagy a kínálat, szerény a kereslet. Egységes árakról szó sincs. Minősége és embere válogatja...

A marhahus kilójának ára 10—23.000 korona között váltakozik. De a tulnyomó része az árúnak 16—18.000 koronás árban talál vevőre. Eppen azon töprengünk, miért olyan drága a hus a mészárszékekben, a vásárcsarnokban, amikor elkap bennünket egy nagyvágó, aki fölfedezte inkognitónkat:

— Tessék csak megfigyelni — mondja méltatlankodva —, hogy ez a prima hus, amit most 18.000 koronáért adtam el, mennyiért kerül holnap forgalomba a mészárosnál... Majd fizetnek érte 40—42.000 koronát. És mégis minket okolnak a drágaságért. Pedig az a kismészáros akar azon a néhány kiló huson meggazdagodni, amit

naponta elad. Mert bizony kevesen vesznek húst. Pedig — ugy-e? — ha olcsóbban adná, ha kisebb haszonnal is beérné, többen tudnának vásárolni. De hát ma már mindenki füttyül a régi elvre: „Kevés haszon, nagy forgalom!” En alig keresek három hizott marhán egy milliót, de azért fizethetek évi 1200 aranykorona adót... En mondom önnek: belepusztulunk ebbe.

Megkérdezzük egy Óriás-utcai mészárosost, aki gyönyörű húst vett 18.000 koronájával, mennyiért fogja ezt holnap árusítani?

— Már kitétem a táblát — válaszolja —, hogy holnaptól kezdve 32.000 koronáért adok prima húst. Mosolyog, aztán hozzáteszi: Megelégszem én szerény haszonnal... hiszen nem muszáj egyszerre meggazdagodni, nem igaz?

A nyersbőrkereskedők.

Furcsa érzéssel távozunk a husvásárról. Eppen eleget tapasztaltunk. Most szemünkbe ötlök a nyersbőrök ide-oda hurcolása. Nyomon követünk egy targoncát. A nyersbőrösök egyik fülkéje felé tart. Ott ledobják az 5 darab bőrt. Egy csomóban van már vagy 60 darab. Itt megtudjuk, hogy a nyersbőrt ma különként 15%—16% ezer koronáért vásárolták össze. Egy-egy marhabőr súlya 45—70 kilóig terjed.

— Borzasztó idöket élünk — mondja egy nyersbőrkereskedő. — A nyersbőrt a kormány nem engedi exportálni. Arra hivatkozik, hogy a meglévő mennyiségre itthon van szükség. Pedig ez mese. A valóság az, hogy a félelmetes bőrkartel uralja a helyzetet. A Wolfner—Mautner—Machlup-tröszt diktálja az árakat. Kívünni nem tudjuk a nyersbőrt, a pénztelenség fojtogat bennünket, kénytelenek vagyunk olyan árt adni a nyersbőrt, amilyen ártat a kartel diktál. A legnagyobb cégeink inognak már, többen elvéreztek. Pedig kérem — azért a készbőr, a cipő csak nem lesz olcsóbb. A nyersbőr mai ára 16.000 korona különként, de a talpbőrt ma 70—73 ezer koronáért mérik. A kész cipőig a bőr után hatszor kell fizetni forgalmi adót, ami egymagában 18%-kal drágítja a cipőt. Hát akkor miért kell éppen nekünk tönkremenni?...

Mosolyogva hallgatjuk a keserű panaszokat és bucsuzunk. De amikor kilépünk a vágóhid kapuján, összeszorul a szívünk. Durva nyíltsággal szemléltették velünk, hogy miért nem ehet a munkásember néhanapján egy-egy falat húst, miért szaporodnak folyton a munkanélküliek és amikor a nyersbőrkereskedő panaszára gondolunk, nem az ötlök az eszünkbe, hogy az uri hölgyek mindezért mennyivel fizetik drágábban a béli cipőket, hanem az kizót, hogy hány proletárgyermek mulasztja azért az iskolát, mert — nem jut cipőhöz... Pajor Rudolf.